

IŠVADA

2017 m. rugsėjo 13 d.

Vilnius

Dėl Seimo Peticijų komisijos sprendimo

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2017 m. rugsėjo 13 d. posėdyje išnagrinėjo Ramūno Krivičiaus peticiją „Dėl galimybės žiūrėti televizorių ir gamintis valgyti atliekant laisvės atėmimo bausmę drausmės grupės sąlygomis“ ir priėmė sprendimą atmesti joje pateiktą pasiūlymą teisės aktuose nustatyti galimybę žiūrėti televizorių ir gamintis valgyti, atliekant laisvės atėmimo bausmę drausmės grupės sąlygomis.

Komisija šį sprendimą priėmė, atsižvelgusi į Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktą nuomonę ir manydama, kad atsižvelgiant į tai, jog nuteistieji atlieka laisvės atėmimo bausmę, ypač tie nuteistieji, kurie atlieka laisvės atėmimo bausmę drausmės grupės laikymo sąlygomis, jų asmeninių laisvių suvaržymas yra neišvengiamas.

Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau –BVK) 72 straipsnyje nustatyta, kad laisvės atėmimo bausmę pataisos namuose atliekantys nuteistieji suskirstomi į paprastąją, lengvąją ir drausmės grupes. BVK 96 straipsnyje nurodyta nuteistųjų teisė naudotis elektros prietaisais ir kitais daiktais, BVK 96 straipsnio 1 ir 2 dalyse – kad nuteistiesiems, išskyrus laisvės atėmimo bausmę atliekančius pataisos įstaigose drausmės grupės laikymo sąlygomis ar perkeltus į kamerų tipo patalpas nuteistuosius, leidžiama naudotis už asmeninėse sąskaitose turimus pinigus įsigytais ar perduotais Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklėse nurodytais elektros prietaisais ir kitais daiktais. Nuteistiesiems leidžiamų naudotis elektros prietaisų techninius parametrus, įsigijimo, perdavimo ir naudojimosi jais tvarką, taip pat šių prietaisų elektros energijos sąnaudų ir išlaidų už sunaudotą elektros energiją apskaičiavimo ir apmokėjimo taisyklės nustato Kalėjimų departamento direktorius.

Pažymėtina, kad laisvės atėmimo vietų įstaigose visiems suimtiesiems ir nuteistiesiems yra taikomi vienodi režimo reikalavimai, atitinkamai atsižvelgus į jų priežiūros ypatumus. BVK 113 straipsnyje nustatyta, kad pataisos įstaigų režimo užtikrinimo priemonės yra pataisos įstaigų apsauga, teisės bei režimo pažeidimų prevencija ir atskleidimas, įėjimo į pataisos įstaigas ir išėjimo iš jų tvarka, pataisos įstaigų vidaus tvarka ir kt.. BVK 112 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad pagrindiniai pataisos įstaigų režimo reikalavimai yra šie: būtinas nuteistųjų izoliavimas ir nuolatinė jų priežiūra, reikalavimas nuteistiesiems tiksliai ir nenukrypstamai atlikti savo pareigas, skirtingu laikymo sąlygų sudarymas, atsižvelgiant į nuteistojo padaryto nusikaltimo pavojingumą ir pobūdį,

nuteistojo asmenybę ir elgesį bausmės atlikimo metu. Deja, kai kurie nuteistieji bausmės atlikimo metu nesilaiko režimo reikalavimų, pažeidinėja vidaus tvarką.

Būtina pažymėti, kad nuteistojo teisinė padėtis pirmiausia turi priklausyti nuo paties nuteistojo elgesio bausmės atlikimo metu, todėl nuteistieji, kad jiems laipsniškai būtų suteikiama daugiau teisių ir lengvatų, turėtų stengtis patys aktyviai keisti savo elgesį, dalyvauti socialinės reabilitacijos priemonėse ir nenukrypstamai vykdyti savo pareigas. Tada būtų galimybė ir žiūrėti televizorių, gamintis valgyti ir t. t.

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo suformuotą oficialią konstitucinę doktriną, proporcingumo principas, kaip vienas iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų, reiškia, kad teisės aktuose numatytos priemonės turi atitikti teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus, šios priemonės turi būti būtinos minėtiems tikslams pasiekti ir jos neturi varžyti asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau, negu reikia šiems tikslams pasiekti (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2009 m. gruodžio 11 d., 2012 m. vasario 6 d., 2012 m. spalio 31 d. nutarimai). Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta nuosavybės teisė nėra absoliuti, ji gali būti įstatymu ribojama dėl nuosavybės objekto pobūdžio, dėl padarytų teisei priešingų veikų ir/arba dėl visuomenei būtino ir konstituciškai pagrįsto poreikio (Konstitucinio Teismo 1993 m. gruodžio 13 d., 1999 m. spalio 6 d., 2002 m. rugsėjo 19 d. nutarimai). Pagal BVK 10 straipsnio nuostatas, bausmes atliekantys Lietuvos Respublikos piliečiai turi visas Lietuvos Respublikos piliečiams įstatymų nustatytas teises, laisves ir pareigas su apribojimais, kuriuos numato Lietuvos Respublikos įstatymai ir teismo nuosprendis. Nuteistų asmenų teisių bei laisvių suvaržymus nustato Lietuvos Respublikos įstatymai, nuteistojo elgesys yra varžomas tam tikrais draudimais arba pareigomis. Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje yra pripažįstama, kad įkalinimo įstaigose, atsižvelgiant į šių įstaigų pobūdį, gali būti pateisinami platesni apribojimai nei laisvėje esančių asmenų atžvilgiu (2005 m. spalio 6 d. sprendimas byloje Hirst prieš Jungtinę Karalystę (Nr. 2), Nr.74025/01; 1975 m. vasario 21 d. sprendimas byloje Golder prieš Jungtinę Karalystę, Nr. 4451/70). Be to, pripažįstama, kad tam tikros kalinimo sąlygos ir su tuo susiję apribojimai yra būdingi atliekant laisvės atėmimo bausmę (1967 m. liepos 11 d. sprendimas byloje K.H.C. prieš Jungtinę Karalystę, Nr. 2749/66), o laisvės atėmimo bausmė visada daro įtaką asmens įprastam gyvenimui ir neišvengiamai nustato tam tikrus apribojimus ir kontrolę (2007 m. gruodžio 4 d. sprendimas byloje Dickinson prieš Jungtinę Karalystę, Nr. 44362/04).

Suimtieji ir nuteistieji visuose tardymo izoliatoriuose, pataisos namuose ir kalėjime maitinami vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. sausio 9 d. nutarimu Nr. 14 „Dėl fiziologinių mitybos normų asmenims, laikomiems kardomojo kalinimo ir laisvės atėmimo vietose, patvirtinimo“ patvirtintomis mitybos normomis, Kalėjimų departamento prie Teisingumo

ministerijos direktoriaus 2006 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. 4/07-117 „Dėl Asmenų, laikomų kardomojo kalinimo ir laisvės atėmimo vietose, maitinimo organizavimo taisyklių patvirtinimo“ ir Kalėjų departamento prie Teisingumo ministerijos direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. V-138 „Dėl valgiaraščių asmenims, laikomiems kardomojo kalinimo ir laisvės atėmimo vietose, patvirtinimo“ patvirtintais valgiaraščiais. Valgiaraščius, patiekalų receptūras ir patiekalų technologinius aprašymus parengė Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras. Jie subalansuoti ir atitinka Lietuvos Respublikos vyriausybės patvirtintas fiziologines mitybos normas.

Peticijų komisija, vadovaudamasi Peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalies ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų 28 punktu, siūlo Seimo seniūnų sueigai įtraukti į Lietuvos Respublikos Seimo rudens sesijos darbotvarkę protokolinio nutarimo „Dėl Peticijų komisijos sprendimo dėl Ramūno Krivičiaus peticijos“ projektą.

PRIDEDAMA:

1. Ramūno Krivičiaus peticijos kopija, 4 lapai.
2. Kalėjų departamento Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (2017-08-23 raštas, Nr. 25-5374), 2 lapai.
3. Išrašas iš Seimo Peticijų komisijos 2017 m. rugsėjo 13 d. posėdžio protokolo Nr. 250-P-16, 1 lapas.
4. Lietuvos Respublikos Seimo protokolinio nutarimo projektas, 1 lapas.

Komisijos pirmininkas

Petras Čimbaras